Ministerie van Defensie

Aan	STASDEF
Van	PDGB
Afgestemd met	CDS, HDFC, DJZ, DCO
In afschrift aan	

TER BESLISSING

Datum
27 mei 2026

Onze referentie
MINDEF20260032738

Opgesteld door
[redacted]
Sr beleidsmdw [redacted]
KD:Ambtelijke leiding
T [redacted]
[redacted]@mindef.nl

Aantal bijlagen
2

Nota

Beslisnota bij Kamerbrief kabinetsaanpak chemie en materialen voor Defensie

Aanleiding

- Naar aanleiding van motie Nordkamp (Kamerstuk 36600-X-28) om te komen tot een actieplan voor de productie van (alternatieve) munitiegrondstoffen, hebben het ministerie van Defensie en Economische Zaken en Klimaat (EZK) PwC en TNO de opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren wat de Nederlandse chemische sector kan betekenen voor Defensie op het gebied van munitiegrondstoffen, alsook voor geavanceerde materialen[1].
- Het onderzoek geeft de kwetsbaarheden en kansen in de toeleveringsketens van munitiegrondstoffen en geavanceerde materialen weer. Op basis daarvan is een bijbehorende actieagenda opgesteld met zowel projectmatige- als beleidsinzet. Kwetsbaarheden liggen voornamelijk bij concurrentie vanuit derde landen die goedkoper kunnen produceren. Kansen liggen bij bedrijven die een unieke positie hebben of kunnen ontwikkelen, zoals voor supervezels, de productie van precursoren van munitie of ontwikkeling veelbelovende energetische materialen.
- De Kamerbrief beschrijft ter context dat betrouwbare toeleveringsketens voor Defensie van belang zijn en dat dit met de inzet van de Nederlandse chemie- en materialensector versterkt kan worden. Deze sector staat echter onder druk, daarom is een goede balans tussen concurrentievermogen, verduurzaming en weerbaarheid van belang voor de chemie- en materialensector. De brief gaat verder in op de projectfiches die uit het onderzoek zijn voortgekomen en beschrijft de meest opvallende kansen die de Nederlandse sector uniek maken of kunnen maken. Tot slot bevat de Kamerbrief de kabinetsaanpak ter invulling van de actieagenda, die is georganiseerd langs de actielijnen uit het onderzoek. Hierbij wordt ingezet op het verbinden van de beleidsinzet op chemie- en materialen met de beleidsinzet op de defensie-industrie. Ook wordt aangegeven met welke projecten de ministeries prioritair aan de slag gaan, waaronder het actieplan supervezels, dronemunitieproductie en het uitzetten van een innovatiecall voor geavanceerde materialen. Tot slot blijven beide departementen de sector en onderzoeksinstellingen betrekken bij de verdere uitvoering om zo de samenwerking te versterken.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd in te stemmen met:

Het versturen van de Kamerbrief en het PwC-TNO onderzoek, gezamenlijk ondertekend door de Staatssecretaris van Defensie en de Minister van Klimaat en Groene Groei (KGG). Hierbij zal het gedeelte over munitiegrondstoffen op vertrouwelijke basis met de Kamer worden gedeeld.

[1] Onder geavanceerde materialen wordt in dit geval verstaan: corrosiebestendige coatings, sterke vezels en lichtgewicht composieten, technisch keramiek, additive manufacturing (waaronder 3D printing) en metamaterialen.

Kernpunten

- Uit het onderzoek is gebleken dat Nederland de enige Europese of vooruitstrevende productiefaciliteiten voor supervezels, hoogwaardig keramiek en additive-manufacturing bezit. De sector wordt echter geconfronteerd met hoge energiekosten, afhankelijkheid van buitenlandse grondstoffen en groeiende Chinese concurrentie. Tot slot zijn er kansen om productie van (precursoren van) energetische materialen (bijv. salpeterzuur, CL-20) op te starten.
- De Kamerbrief beschrijft de belangrijkste resultaten en voorgestelde actielijnen uit het onderzoek, de appreciatie van het kabinet hierover, alsook wat Defensie en EZK gaan doen om deze actieagenda tot uitvoer te brengen.
- Het kabinet erkent de kansen, maar ook zeker de kwetsbaarheden van de chemie- en materialensector. Een gecombineerde aanpak, met zowel beleidsmatige- als projectmatige inzet is hiervoor passend. Twee projecten waar Defensie nu al mee aan de slag is, zijn het Actieplan ter Bescherming van de Supervezelindustrie en project Ballista, dat dronemunitieproductie in Nederland verkent. Ook zullen EZK en Defensie het defensiebelang meenemen in de beleidsinzet ten aanzien van de chemie- en materialensector. Tot slot wordt de sector actief betrokken bij de verdere uitwerking van projecten en verbeteringen van randvoorwaarden voor de sector.
- Met deze actieagenda geeft Defensie een impuls aan de ambities uit de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (DSII) op het gebied van geavanceerde materialen en daarnaast het streven naar meer strategische autonomie middels de inzet van de Nederlands chemische sector ten behoeve van Defensie, wat voor Defensie ten goede komt aan de leveringszekerheid en het voortzettingsvermogen.
- Defensie, EZK en ChemistryNL waren gezamenlijk opdrachtgever van PwC, die het onderzoek naar geavanceerde materialen heeft uitgevoerd, alsook de gezamenlijke actieagenda heeft opgesteld voor munitiegrondstoffen en geavanceerde materialen. Defensie was opdrachtgever van TNO voor het onderzoek naar munitiegrondstoffen, die dit gedeelte voor haar rekening heeft genomen vanwege hun gespecialiseerde kennis over energetische materialen. Deze resultaten zijn geïntegreerd in het PwC-onderzoek, maar ook als uitgebreide aparte vertrouwelijke bijlage bijgevoegd.
- Gezamenlijke ondertekening door Defensie en EZK wordt geadviseerd vanwege de beide rollen die de departementen hebben bij de invulling van de actielijnen. Hierbij is EZK vooral verantwoordelijk voor de randvoorwaarden van groen industriebeleid voor de chemie- en energiesector en Defensie is voornamelijk behoeftesteller bij de invulling van specifieke projecten.
- Op 27 mei a.s. vindt tevens een publiek aanbiedmoment plaats voor de staatssecretaris van Defensie en de minister van Klimaat en Groene Groei, waarbij ook de sector en de onderzoekers aanwezig zullen zijn (ref: *beslisnota aanbiedmoment onderzoeksrapport chemie en materialen voor Defensie*).
- De overkoepelende doelstelling van beide departementen ligt in het vergroten van weerbaarheid ten tijde van toegenomen geopolitieke spanningen en het benutten en het vergroten van de sterktes van de Nederlandse economie.

Toelichting

- Defensie en EZK gaan met drie actielijnen aan de slag.
  1. Toegang behouden tot basischemicaliën:
     - Gezamenlijke beleidsmatige inbreng van de betrokken departementen bij de EU Critical Chemical Alliance, Advanced Materials Act en de Industrial Accelator Act om de randvoorwaarden voor een sterke industriële basis op EU niveau te versterken en ‘buy European’ te stimuleren, specifiek ook waar dat bijdraagt aan de doelstellingen uit de DSII.
     - Defensie-belangen worden meegenomen in beleidsmatige Rijks brede inzet rondom het creëren van een gelijkwaardig speelveld voor de chemie- en materialen sector.
  2. Inzetten op strategisch relevante assets:

    - Projectontwikkeling o.b.v. de projectvoorstellen uit het onderzoek die voor Defensie de hoogste prioriteit hebben. Hieronder vallen de verkenning voor dronemunitieproductie in Nederland via project Ballista en de continuering van het actieplan voor de bescherming van de supervezelsector. Verder bezien departementen in welke mate de overige projectvoorstellen aansluiten bij de directe behoefte van Defensie voor opschaling en innovatie en of er verdere uitwerking nodig is, bijvoorbeeld in de vorm van een haalbaarheidsstudie.
  3. Inzetten op innovatie en het ecosysteem:
    - Defensie en EZK blijven de sector en kennisinstellingen actief betrekken in het vormgeven van nieuwe samenwerkingen.
    - Om de ontwikkeling van innovaties te stimuleren stellen Defensie en EZK gezamenlijk € 4 miljoen euro beschikbaar voor een innovatie-uitvraag via ChemistryNL op het gebied van keramiek, coatings en additive manufacturing.
- De productiecapaciteit die nodig is voor Defensiedoeleinden zal niet doorslaggevend zijn voor de totale omzet van de chemische sector. De uitvoering van de actieagenda heeft niet als doel om de sector overeind te kunnen houden, en zal dit ook niet kunnen garanderen.
- Munitiegrondstoffen is gekozen als onderzoeksgebied, omdat dit direct invulling aan de motie geeft, geavanceerde materialen is daarnaast gekozen omdat dit één van de vijf NLD gebieden is uit de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (DSII). Beide focusgebieden hebben bovendien een link met de capaciteiten van de Nederlandse chemische sector.

Financiële overwegingen
Voor de innovatie-uitvraag die via ChemistryNL wordt uitgezet, heeft Defensie een bedrag van € 2,5 miljoen euro vrijgemaakt. Over andere investeringsbeslissingen die kunnen volgen uit de actieagenda, zal nog een afweging moeten worden gemaakt.

Juridische overwegingen
Er zijn geen juridische aandachtspunten.

Communicatie
Directie Communicatie bereidt communicatie voor in afstemming met EZK in verband met het aanbiedmoment van het onderzoeksrapport voor de sector op 27 mei a.s.

Eerdere ontwikkelingen
In de Kamerbrief ‘Update versnelling opbouw industrie, innovatie en kennis voor Defensie’ dd. 6 oktober 2025 (Kamerstuk 36800-X-11) heeft Defensie het belang van de Nederlandse chemische sector toegelicht, en de TNO verkenning naar munitiegrondstoffen en de actie-agenda Chemie en materialen voor Defensie aangekondigd bij de Tweede Kamer.

Informatie die niet openbaar gemaakt wordt
Het rapport van TNO wordt geheel als vertrouwelijke bijlage met de Tweede Kamer gedeeld op grond van vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie en de veiligheid van de staat. In het rapport van PwC is de informatie over de waardenketenanalyse en de toepassingen van materialen gelakt op grond van de veiligheid van de staat. Het ongelakte rapport wordt op vertrouwelijke basis met de Tweede Kamer gedeeld. Volledige openbaarmaking van beide documenten kan de veiligheid van militair personeel raken. Persoonsgegevens van de steller en de ondertekenaar worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID